

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

УДК 347.73

B. A. Виноградов

аспірант

Класичного приватного університету

ФІЗИЧНА ОСОБА ЯК ПЛАТНИК ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ: СПІРНІ ПИТАННЯ ТА ЇХ НОРМАТИВНЕ ВИРІШЕННЯ

Досліджено особливості набуття статусу платника податку на додану вартість фізичною особою. Виявлено неузгодження норм Митного та Податкового кодексів України щодо набуття статусу платника податку на додану вартість фізичною особою залежно від її резидентського статусу. Доведено некоректне формулювання сутності окремих понять нормами Митного кодексу України, зокрема таких понять, як «громадянин» і «підприємство».

Ключові слова: фізична особа, податок на додану вартість, платник податку, митні платежі, ввезення товарів.

Постановка проблеми. Найважливіше місце в системі державного регулювання економіки посідають податки. Їхньою основною функцією як засобу макроекономічної політики є фіscalна, яку успішно виконують непрямі податки, особливо у трансформаційному періоді економічного розвитку.

Непрямі податки є завуальованою формою платежів, які спрощуються через спеціальні цінові механізми (тобто є частиною ціни у вигляді надбавки до неї). До непрямих податків належать: акцизи, мита, податок на додану вартість (надалі – ПДВ).

Завдяки широкій базі оподаткування, яка включає, окрім товарів, роботи й послуги, із фіiscalного погляду ПДВ має високу ефективність і забезпечує надійність та стабільність надходжень до державного бюджету країни. Але для успішного його спрощення необхідно чітко розуміти хто є платником цього податку, за яких умов він набуває цього статусу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання правового регулювання

справляння ПДВ у своїх працях розглядало багато як вітчизняних, так і закордонних учених, зокрема: А. Бризгалін, Л. Воронова, О. Головашевич, О. Горбунова, М. Карасьова, Л. Кас'яненко, О. Козирін, Ю. Костенко, І. Криницький, М. Кучерявенко, О. Орлюк, Н. Пришва, О. Покатаєва, П. Пацурківський, М. Піскотін, Л. Савченко, Н. Хімічева, Д. Чернік. Але, як правило, досліджувався порядок спрощення цього податку юридичними особами. Вивченю питання щодо набуття статусу платника ПДВ фізичною особою приділено дуже мало уваги, що зумовлює актуальність обраної теми.

Метою статті є дослідження особливостей набуття статусу платника ПДВ фізичною особою, виявлення спірних питань із цього приводу та надання пропозицій щодо їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. У ст. 180 ПК України щодо віднесення до категорії платників податку фізичних осіб зазначається, що такими є особи, які ввозять товари на митну територію України в обсягах, що підлягають оподаткуванню [1].

Отже, умовами для набуття статусу платника ПДВ є, по-перше, факт ввезення на митну територію країни товарів; по-друге, обсяг товарів, що переміщуються через митний кордон України, повинен відповідати вимогам, які встановлені Митним кодексом України (надалі – МК України).

Під терміном «ввезення товарів» законодавство встановлює сукупність дій, пов’язаних із їх переміщенням через митний кордон України у будь-який спосіб у відповідному напрямку (ч. 4 п. 1 ст. 4 МК України).

Так, переміщення товарів через митний кордон України фізичними особами може здійснюватись засобами авіаційного, водного, автомобільного, залізничного транспорту у таких формах: у вигляді вантажних відправлень, у супроводжуваному та несупроводжуваному багажі, у ручній поклажі, у вигляді міжнародних поштових відправлень або міжнародних експрес-відправлень (п.п. 1–2 ст. 186 МК України).

Пропуск і оподаткування товарів, що переміщаються (пересилаються) через митний кордон України громадянами, регулюються Розділом XII МК України.

Для цілей оподаткування товарів, що переміщаються фізичними особами (громадянами) через митний кордон України, застосовується фактурна вартість товарів, тобто та, що зазначена в касових або товарних чеках, ярликах, інших документах роздрібної торгівлі, які містять відомості щодо вартості таких товарів. Але якщо доведено, що особа надала недостовірні дані щодо заявленої фактурної вартості товарів, то контролюючі органи мають право самостійно визначити їхню вартість на підставі цін на ідентичні або подібні товари (п. 1 п. 4 ст. 368 МК України [2]).

Враховуючи те, що для набуття статусу платника ПДВ фізична особа повинна переміщувати через митний кордон України товари в обсязі, що встановлені законодавством, спробуємо розібратись із цим критерієм.

Отже, відповідно до п. 1 ст. 374 МК України об’єктом оподаткування митними платежами є товари, що ввозяться громадянами на митну територію України у

ручній поклажі та/або у супроводжуваному багажі через пункти пропуску, відкриті для повітряного сполучення, із сумарною фактурною вартістю, яка не перевищує еквівалент 1 000 євро.

Стосовно товарів, які ввозяться громадянами на митну територію України у ручній поклажі та/або у супроводжуваному багажі через інші пункти пропуску, встановлено обмеження сумарної фактурної вартості не більше 500 євро. Щодо цих товарів існує обмеження їхньої ваги, яка не може перевищувати 50 кг.

Базою оподаткування таких товарів є частина їхньої сумарної фактурної вартості, що перевищує еквівалент 1 000 євро (у разі ввезення товарів на митну територію України через пункти пропуску через державний кордон України, відкриті для повітряного сполучення) та еквівалент 500 євро або вартість товарів, обчислена пропорційно до ваги, що перевищує 50 кг (у разі ввезення товарів через інші пункти пропуску через державний кордон України) (п. 191.2 ст. 192 ПК України [1]).

Але існує певна колізія у законодавстві щодо сплати ПДВ фізичними особами – нерезидентами. Так, Глава 55 МК України регулює порядок пропуску й оподаткування товарів, які ввозяться чи пересилаються на митну територію України тільки громадянами. Ст. 374 МК України регулює умови ввезення (пересилання), включаючи і сплату митних платежів (зокрема, ПДВ), також лише громадянами. Тоді як п. 191.2 ст. 191 ПК України регулює особливості визначення бази оподаткування для товарів, що ввозяться у ручній поклажі та/або у супроводжуваному багажі фізичними особами.

Якщо вдатись у сутність поняття фізичної особи, то можна побачити, що ПК України такого визначення не надає. У пп. 14.1.213 п. 14.1 ст. 14 ПК України міститься визначення фізичної особи – резидента як такої, що має місце проживання в Україні. Але якщо неможливо визначити резидентський статус фізичної особи, використовуючи певні положення (наявність постійного проживання, період перебування в Україні не менше 183 днів (включаючи день приїзду і від’їзду) протягом податкового року, наявність тісних

особистих чи економічних зв'язків (центру життєвих інтересів) в Україні), то фізична особа вважається резидентом, якщо вона є громадянином України [1].

Отже, громадянство і резидентський статус фізичної особи є дуже тісно пов'язаними між собою для цілей оподаткування, але фізична особа може бути й нерезидентом, тобто не бути громадянином країни, тоді вона може мати зовсім інші умови оподаткування.

Аналізуючи зміст Митного і Податкового кодексів України, можна сказати, що згідно з вимогами МК України платником ПДВ за встановленими умовами у ст. 374 є лише громадяни України, тобто резиденти, тоді як аналіз змісту ст.ст. 180, 191 ПК України вказує на протилежне: ці умови є рівними для всіх категорій фізичних осіб незалежно від резидентського статусу.

У своїх наукових працях О. Зайчик і Н. Оніщенко пропонують розмежування поняття особи і громадянина. Під особою вони розуміють людину, яка має історично зумовлений ступінь розвитку, користується правами, що надаються суспільством, та виконує обов'язки, які ним покладаються. Тоді як до громадянина, на їхню думку, можна віднести особу, яка належить до постійного населення певної держави, має нормативно закріплений статус, користується захистом держави як у межах її території, так і поза нею. Громадянин має певні особливості, що надають можливість бути суб'єктом не лише економічних і соціальних, а й політичних відносин [3].

О. Скаакун конкретизує, що під поняттям особи слід розуміти людину як суб'єкта відносин і свідомої діяльності, котра пройшла етапи соціалізації в усіх аспектах (економічному, політичному, ідеологічному, правовому) та набула здатності чинити свідому, вольову діяльність. На їх думку, під терміном «особа» визначається соціальна якість людського індивіда, залученого в громадські відносини, активність якого виявляється у його життєвій позиції, в усвідомленні свого положення і місця у суспільстві, що розвивається. Стосовно поняття «громадянин» О. Скаакун наполягає не тільки на наявності такої ознаки, як належність до постійного населення певної держави або членство в державі, а й

на обов'язковому існуванні певного юридичного зв'язку особи з державою, який передбачає наявність як у особи, так і в державі взаємних нормативно закріплених прав, обов'язків, відповіальності [4].

На думку вчених у галузі адміністративного права, терміни «особа» і «громадянин» не можна ототожнювати, бо вони не є рівнозначними. Громадянство мають далеко не всі люди, воно виражає певний стан політико-правової належності людини. Є так звані апатриди, особи без громадянства – люди, котрі втратили громадянство однієї держави й не набули його в іншій [5].

Але у ч. 7 п. 1 ст. 4 МК України законодавець надає визначення поняттю «громадянин» – це фізична особа: громадянин України, іноземець, особа без громадянства.

Досліджуючи думку науковців щодо розмежування цих понять та положення окремих нормативно-правових актів, з таким визначенням неможливо погодитись. Справді, ст. 26 Конституції України дозволяє іноземцям та особам без громадянства, що перебувають в Україні на законних підставах, користуватися тими самими правами і свободами, що й громадяни України [6]. Але ця норма надає їм лише окремі права та не змінює їхній статус громадянина, тоді як МК України ототожнює ці поняття.

Закон України «Про громадянство України» чітко вказує на те, що громадянином України може бути лише особа, яка набула громадянство України в порядку, передбаченому законами України та міжнародними договорами України [7].

Отже, фізична особа може бути громадянином (визначення поняття надає законодавець у ч. 7 п. 1 ст. 4 МК України), але вона може бути не тільки громадянином, а й іноземцем, особою без громадянства. Тому вважаємо таке визначення поняття не зовсім коректним.

Доцільніше використовувати поняття «платник митних платежів». Водночас, наприклад, у Податковому кодексі України існує поняття «платник податків». У ч. 27 п. 1 ст. 4 МК України законодавець надає визначення поняттю «митні платежі», встановлюючи, що вони поєднують у

собі мито, акцизний податок із ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) та податок на додану вартість із цих товарів.

Отже, пропонуємо ввести в обіг поняття «платник митних платежів», яке й буде в собі поєднувати як фізичних, так і юридичних осіб, а також скасувати ч. 7 п. 1 ст. 4 МК України, додати ч. 65, яку викласти у такій редакції:

«Стаття 4. Визначення основних термінів і понять

1. У цьому Кодексі наведені нижче терміни і поняття вживаються в такому значенні:

65) платник митних платежів – юридичні особи (резиденти та нерезиденти), їх відокремлені підрозділи, фізичні особи: громадяни України, іноземці, особи без громадянства; на якого відповідно до цього Кодексу, Податкового кодексу України та інших законів України покладено обов'язок зі сплати митних платежів;»

Але, аналізуючи норми МК України, можна знайти ще багато тих, які потребують внесення змін. Отже, вважаємо помилковим положення ч. 38 п. 1 ст. 4 МК України, де під «підприємством» (яке вживається у цьому Кодексі) розуміється будь-яка юридична особа, а також громадянин-підприємець.

Визначення терміна «громадянин» нами наведено вище. Стосовно визначення поняття «громадянин-підприємець» варто зазначити, що воно міститься у п. 1 ст. 128 Господарського кодексу України (надалі – ГК України), у якому закріплено, що громадянин визнається суб'єктом господарювання тільки у разі здійснення ним підприємницької діяльності за умови державної реєстрації його як підприємця без статусу юридичної особи. Водночас п. 4 ст. 62 ГК України уточнює, хто саме є юридичною особою, зокрема щодо підприємства [8]. Отже, аналіз змісту статей ГК України вказує на те, що громадянин-підприємець ніяк не може бути підприємством, тобто отримати статус юридичної особи. Наша думка ґрунтуються не тільки на власних припущеннях, а й на дослідженнях науковців з юридичних наук. Так, О. Старцев наголошує на тому, що громадянин за жодних умов не

може змінити свого статусу фізичної особи, цей статус втрачається лише з його смертю. Він може бути позбавлений статусу суб'єкта підприємницької діяльності (добровільно або примусово), проте його статус як фізичної особи від цього не змінюється. Громадянин-підприємець не може набути статус юридичної особи [9]. Відповідно до п. 1 ст. 80 ЦК України юридичною особою є організація, створена і зареєстрована у встановленому законом порядку, громадянин такою організацією стати не може. Він може стати засновником організації, її акціонером, укласти з нею господарський договір тощо. Проте, як зазначалося вище, від цього його статус фізичної особи не втрачається [10].

П. 4 ст. 128 ЦК України конкретизує, що громадянин може здійснювати управління заснованим ним приватним підприємством. Він має право бути засновником та/або учасником господарського товариства, членом кооперативу тощо.

У пп. 3.8.1 Розділу 3.8 Державного класифікатора України «Класифікація організаційно-правових форм господарювання ДК 002:2004» визначено, що підприємець – це фізична особа, яка є громадянином України, іноземним громадянином, особою без громадянства, що здійснює підприємницьку діяльність. Ця норма є ще одним підтвердженням того, що «громадянин-підприємець» ніяк не може бути юридичною особою – підприємством [11]. Підсумовуючи, можна зробити висновок щодо доцільності внесення змін до ч. 38 п. 1 ст. 4 МК України, наблизивши визначення поняття «підприємство» до вже прийнятого у нормативно-правових актах України, викласти у такій редакції:

«Стаття 4. Визначення основних термінів і понять

1. У цьому Кодексі наведені нижче терміни і поняття вживаються в такому значенні:

38) підприємство – будь-яка юридична особа незалежно від форми власності та організаційно-правової форми господарювання;»

І взагалі використання терміна «підприємство» у редакції ч. 38 п. 1 ст. 4 МК України є не завжди коректним, бо зазвичай у статтях МК України норми стосуються саме

юридичних осіб (підприємств, організацій, установ, а не фізичних – громадян, осіб без громадянства та іноземців). Так, наприклад, якщо вважати, що у всіх статтях МК України під терміном «підприємство» слід розуміти будь-яку юридичну особу, а також громадянина-підприємця, то виникають непорозуміння, зокрема щодо порядку здійснення брокерської діяльності, що регулюється ст.ст. 416–419 МК України, оскільки, аналізуючи зміст цих статей, а також інші нормативно-правові акти, що регулюють порядок здійснення цієї діяльності, можна зробити висновок, що митним брокером (яким відповідно до п. 1 ст. 416 МК України є підприємство, що надає послуги з декларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщаються через митний кордон України) може бути тільки юридична особа, а ніяк не громадянин-підприємець.

Так, у «Положенні про діяльність підприємств, що здійснюють декларування на підставі договору» вказано, що підприємство, яке надає послуги з декларування товарів, є підприємством, яке зареєстроване на території України і здійснює свою діяльність відповідно до чинного законодавства України. А підприємство п. 4 ст. 62 ГК України визначає як юридичну особу, що має відокремлене майно, самостійний баланс, рахунки в установах банків та може мати печатки [8].

Згідно з Додатком 1 до «Положення про діяльність підприємств, що здійснюють декларування на підставі договору» щодо затвердження форми «Свідоцтва про визнання підприємства декларантом» у формі свідоцтва вказані можливі філії та/або представництва) таких підприємств, їхня юридична адреса, чого ніяк не може бути у громадянина-підприємця.

Досліджені норми законодавства ще раз дають можливість говорити про необхідність внесення змін до ч. 38 п. 1 ст. 4 МК України щодо зміни визначення сутності поняття «підприємство» і виключення з його формулювання категорії «громадянина-підприємця».

Стосовно сплати ПДВ хотілося б зазначити, що дослідження закордонного досвіду його справляння показує, що в деяких країнах СНД податковий обов'язок зі

сплати цього податку виникає лише у разі здійснення операцій з імпорту фізичними особами – підприємцями. Так, ч.ч. 1–2 п. 1 ст. 228 Кодексу Республіки Казахстан «Про податки та інші обов'язкові платежі до бюджету» вказує на те, що платниками податку на додану вартість є індивідуальні підприємці, а також особи, які імпортують товари на територію Республіки Казахстан відповідно до митного законодавства [13]. Але ст. 276-2 Митного кодексу Республіки Казахстан конкретизує, що платниками податку на додану вартість є фізичні особи, які імпортують товари тільки з метою підприємницької діяльності.

У п. 3 ст. 213 Податкового кодексу Республіки Таджикистан вказується на те, що у разі переміщення фізичними особами товарів, не призначених для виробничої або іншої підприємницької діяльності, може застосовуватися пільговий порядок сплати податку [15].

У деяких країнах хоча й існують певні обмеження щодо вартості товару, який імпортуються на територію країни, але такі обмеження значно вищі і не залежать від виду транспортного засобу, яким здійснюється переміщення таких товарів. Так, платниками ПДВ в Республіці Узбекистан є фізичні особи, які імпортують товари на територію Республіки, за винятком тих осіб, що завозять товари для власних потреб у межах норм безмитного ввезення (ч. 3 ст. 197 [16]). Ці норми є значно вищими порівняно з українськими, зокрема дозволено безмитне ввезення до 1 000 сигарет або 1 000 грамів тютюнових виробів, до 1,5 літрів алкогольних напоїв і до 2 літрів вина, розумної кількості парфумерії для особистого використання, а також інших товарів для особистого користування на загальну суму не більше \$ 10 000.

У Республіку Білорусь дозволено безмитне ввезення у супроводжуваному й несупроводжуваному багажах товарів для особистого користування загальною вагою до 50 кг і вартістю до 1 500 євро (повітряним транспортом – до 10 000 євро).

Без сплати митних податків (зокрема, ПДВ) у Російській Федерації фізичні особи можуть ввозити у супроводжуваному і несупроводжуваному багажах товари для особистого користування у разі пере-

міщення повітряним транспортом, митна вартість яких не перевищує 10 000 євро, а загальна вага – перевищує 50 кілограмів; у разі переміщення іншими видами транспорту митна вартість повинна не перевищувати суму, еквівалентну 1 500 євро, а загальна вага – не більша 50 кілограмів.

Дослідивши досвід країн СНД щодо оподаткування ПДВ фізичних осіб, вважаємо за потрібне надати рекомендації стосовно збільшення вартості товарів, що ввозяться громадянами на митну територію України у ручній поклажі та/або у супроводжуваному багажі іншими видами транспорту, ніж повітряний, та встановити обмеження на рівні 1 000 євро сумарної фактурної вартості товарів як це на сьогодні існує для товарів, що ввозяться повітряним транспортом. Вважаємо, що зменшення бази оподаткування сприятиме підвищенню мотивації до сплати податку.

Висновки і пропозиції. Досліджено особливості набуття статусу платника ПДВ фізичною особою. Розглянувши закордонний досвід, встановлено, що фізична особа зазвичай стає платником податку у разі імпорту товарів на митну територію країни понад встановлені обмеження щодо меж безмитного ввезення; останні залежать від найменування товарів, які імпортуються, виду транспортного засобу, яким здійснюється переміщення товарів, їхньої митної вартості.

Встановлено неузгодження норм Митного і Податкового кодексів України щодо набуття статусу платника ПДВ фізичною особою залежно від її резидентського статусу.

Дослідивши думки відомих учених, доведено, що терміни «особа» і «громадянин» не можна ототожнювати, бо вони не є рівнозначними. З цього приводу запропоновано внесення змін до п. 1 ст. 4 Митного кодексу України «Визначення основних термінів і понять», зокрема рекомендовано доповнення п. 65, у якому надано визначення терміна «платник митних платежів».

Доведено некоректне формулювання сутності такого поняття, як «підприємство», до якого законодавець відніс і громадянина-підприємця. Конкретизовано, що фізична особа може бути засновни-

ком організації, її акціонером, укласти з нею господарський договір, але від цього її статус фізичної особи не втрачається. З метою усунення цього непорозуміння запропоновано внесення змін до ч. 38 п. 1 ст. 4 Митного кодексу України, наблизивши визначення поняття «підприємство» до вже наявного у нормативно-правових актах України.

Список використаної літератури:

1. Податковий кодекс України : Закон України № 2755-VI від 2.12.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
2. Митний кодекс України : Закон України № 4495-VI від 13.03.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
3. Теорія держави і права. Академічний курс : [підруч.] / за ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 688 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ebk.net.ua/Book/law/zaychuk_tdp/part2/401.htm.
4. Скакун О.Ф. Теорія держави і права : [підруч.] / О.Ф. Скакун. – К. : Правова єдність, 2010. – 525 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://westudents.com.ua/glavy/69961-1-lyudina-osoba-gromadyanin-spvvdnoshennya-ponyat.html>.
5. Адміністративне право України. Академічний курс : [підруч.] : у 2-х т. Т. 1. Загальна частина / Ред. колегія: В.Б. Авер'янов (голова). – К. : Юрид. думка, 2004. – 584 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://udik.com.ua/books/book-1508/chapter-53931/>.
6. Конституція України : Закон України № 254к/96-ВР від 28.06.1996р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
7. Про громадянство України : Закон України № 2235-III від 18.01.2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2235-14>.
8. Господарський кодекс України : Закон України № 436-IV від 16.01.2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
9. Підприємницьке право : [навч. посіб.] / Л.В. Ніколаєва, О.В. Старцев. – К. : Істтина, 2006. – 208 с. – [Електронний ре-

- сурс]. – Режим доступу : <http://www.ebk.net.ua/Book/PP/03-1.htm>.
10. Цивільний кодекс України : Закон України № 435-IV від 16.01.2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=435-15>.
11. Про затвердження національних стандартів України, державних класифікатів України, національних змін до міждержавних стандартів, внесення зміни до наказу Держспоживстанарту України від 31 березня 2004 р., № 59 та скасування нормативних документів : наказ Держспоживстанарту України № 97 від 28.05.2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/rada/show/v0097609-04/print1457092288619004>.
12. Положення про діяльність підприємств, що здійснюють декларування на підставі договору : наказ Державної митної служби України № 340 від 22.07.1997 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0495-97>.
13. О налогах и других обязательных платежах в бюджет : кодекс Республики Казахстан от 10.12.2008 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kgd.gov.kz/ru/content/nalogovyy-kodeks-rk>.
14. О таможенном деле в Республике Казахстан : кодекс Республики Казахстан от 30.06.2010 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступу : http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30776062.
15. О принятии Налогового кодекса Республики Таджикистан и его введении в действие : Закон Республики Таджикистан от 16.01.2008 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступу : www.mmk.tj/ru/library/nalogovii_kodeks.doc.
16. Налоговый кодекс Республики Узбекистан : Закон Республики Узбекистан № ЗРУ-136 от 25.12.2007 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступу : http://fmc.uz/legisl.php?id=k_nal_7.
17. О правилах ввоза товаров для личного пользования в Республику Беларусь [Электронный ресурс]. – Режим доступу : <http://germany.mfa.gov.by/ru/mytnja/b6699d42a738006a.html>.

Виноградов В. А. Физическое лицо как плательщик налога на добавленную стоимость: спорные вопросы и их нормативное решение

Исследованы особенности получения статуса плательщика налога на добавленную стоимость физическим лицом. Выявлено противоречие норм Таможенного и Налогового кодексов Украины в отношении получения статуса плательщика налога на добавленную стоимость физическим лицом в зависимости от его резидентского статуса. Доказано некорректную формулировку сущности отдельных понятий нормами Таможенного кодекса Украины, в частности таких понятий, как «гражданин» и «предприятие».

Ключевые слова: физическое лицо, налог на добавленную стоимость, налогоплательщик, таможенные платежи, ввоз товаров.

Vynohradov V. Natural person as payers of value added tax: controversial issues and their regulatory decision

The features of becoming a payer of value added tax individual. Revealed inconsistencies standards Customs and Tax Codes of Ukraine regarding becoming a payer payer of value added tax by an individual depending on her resident status. Proved incorrect formulation of the essence of certain concepts norms of the Customs Code of Ukraine: no such thing as "national" and "enterprise".

Key words: individual, value added tax, taxpayer, customs duties, import goods.